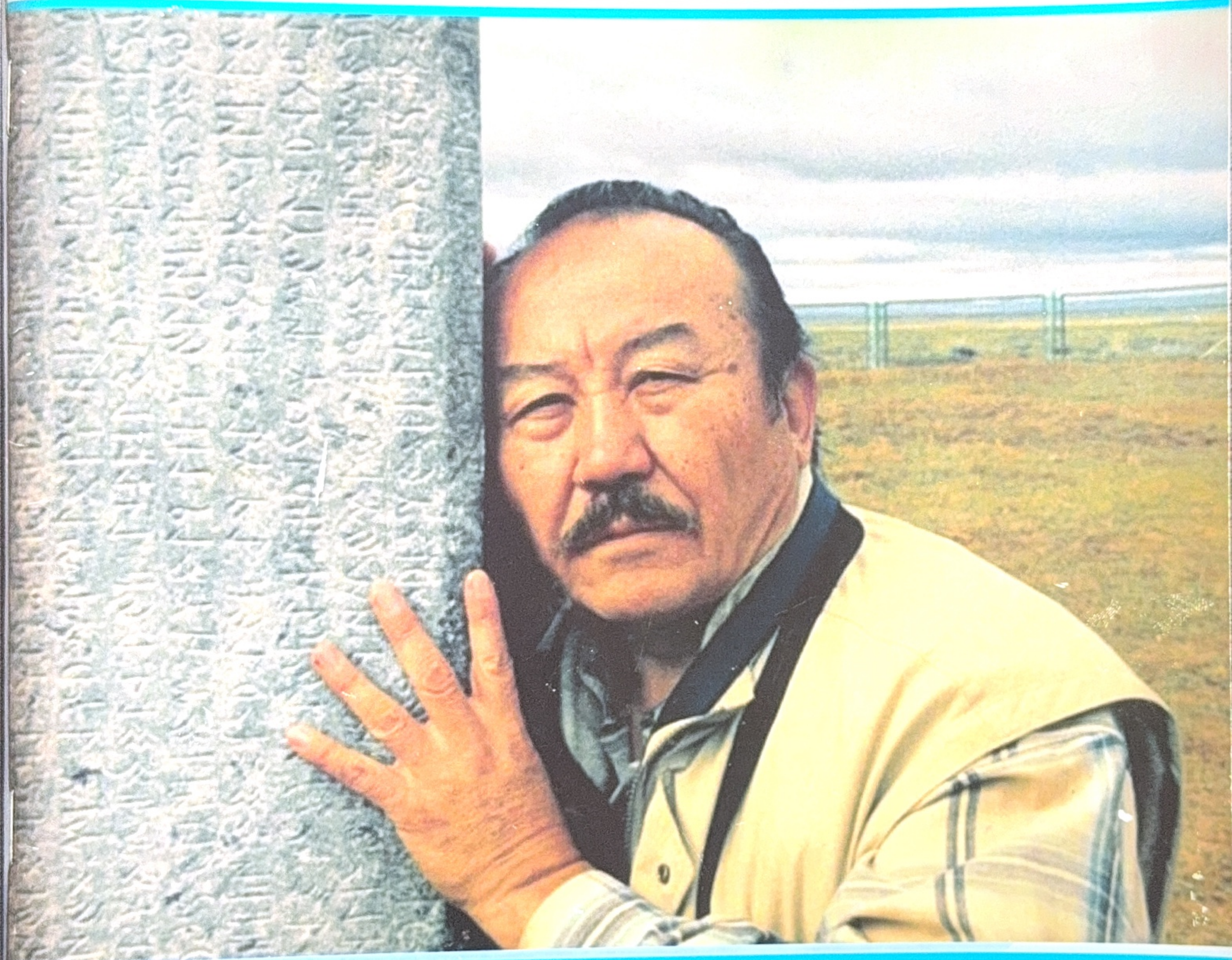

ALTYN QALAM

Республикалық ғылыми-әдістемелік журнал

№2(3) ақпан 2025

индекс: 76225

МУХТАР МАҒАУШИННИҢ
туғанына 85 жыл

Урбисина Бактыгүл Бекқожина
Манғыстау облысы, Сайын Шапағатов елді мекені
Керемет 1 бөбекжай балабақшасының
Тәрбиешісі

Ойын арқылы тәрбие беру: тиімді әдістер мен тәсілдер

Ойын – баланың дамуы мен тәрбиесінің маңызды құралы. Ол баланың танымдық, әлеуметтік және шығармашылық қабілеттерін дамытып қана қоймай, қоршаған ортамен байланысын нығайтады. Балалар ойын арқылы өз сезімдерін еркін білдіріп, жаңа дағдыларды меңгереді. Сонымен қатар, ойын олардың өзіне деген сенімділігін арттырып, шешім қабылдау қабілеттерін қалыптастырады. Тәрбиешілер ойын арқылы балаларға әртүрлі өмірлік жағдайларды үйретіп, оларды болашақ өмірге дайындай алады. Бұл мақалада ойын арқылы тәрбие берудің тиімді әдістері мен тәсілдері қарастырылады.

Ойын – баланың қоршаған ортаны танып-білуінің табиғи жолы. Балалар ойын арқылы жаңа дағдыларды меңгеріп, өз эмоцияларын білдіруге, қарым-қатынас орнатуға үйренеді. Сонымен қатар, ойын баланың еркіндігін дамытып, өз бетінше шешім қабылдауына ықпал етеді. Ойын барысында бала өзіне қажетті өмірлік тәжірибені жинақтайды. Әртүрлі ойындар арқылы бала айналасындағы құбылыстарды теренірек түсініп, өзінің жеке тұлғалық қасиеттерін қалыптастырады. Сондықтан баланың жан-жақты дамуына әсер ететін ойын түрлерін дұрыс тандау маңызды.

Тәрбие беруде қолданылатын ойын түрлері Дидактикалық ойындар балалардың ойлау, есте сақтау, зейін қою қабілеттерін дамытады (мысалы, «Қай зат артық?», «Сөз құрастыр»). Бұл ойын түрлері арқылы бала жаңа білімді меңгереді және оны тәжірибеде қолдану дағдыларын дамытады. Қимыл-қозғалыс ойындары дене тәрбиесін нығайтып, баланың физикалық белсенділігін арттырады («Қуып жет, ұстап ал», «Кім жылдам?»). Мұндай ойындар баланың денсаулығын нығайтып, қимыл-қозғалыс координациясын жақсартады. Рөлдік ойындар балалардың қиялы мен әлеуметтік дағдыларын жетілдіреді («Дүкен», «Дәрігер», «Мұғалім»). Бұл ойын түрі балаларға әртүрлі мамандықтармен танысуға мүмкіндік береді және әлеуметтік рөлдерді орындауды үйретеді. Ұлттық ойындар қазақ халқының салт-дәстүрлерін үйретіп, ұлттық құндылықтарды насихаттайды («Асық ату», «Тоғызқұмалақ»). Мұндай ойындар балаларға халқымыздың мәдениеті мен дәстүрін сіңіріп, олардың ұлттық сана-сезімін қалыптастыруға көмектеседі.

Ойын әдістерін тиімді қолдану тәсілдеріне балалардың жас ерекшеліктеріне сәйкес ойындарды тандау, ойын барысында балаларды белсенді қатысуға ынталандыру, тәрбие мен білім беруді үйлестіре отырып, ойындарды жүйелі түрде енгізу, балалардың қызығушылығын арттыру үшін ойындарды түрлендіріп отыру, ойын арқылы топта жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру жатады. Ойындардың құрылымын балалардың қажеттіліктеріне қарай түрлендіріп, оларға шығармашылық еркіндік беру өте маңызды. Сондай-ақ, тәрбиеші ойын барысында балаға бағыт беріп, оның өзіндік ойлау қабілетін дамытуға ықпал етуі қажет.

Ойын арқылы тәрбие берудің артықшылықтары Ойын баланың шығармашылық қабілетін дамытады, жаңа идеялар мен шешімдер табуға үйретеді. Танымдық белсенділікті арттырады, баланың зейінін шоғырландыру қабілетін жетілдіреді. Өз ойын еркін білдіруге және шешім қабылдауға көмектеседі, бұл баланың өзіне деген сенімділігін арттырады. Қарым-қатынас дағдыларын қалыптастырады, бала әлеуметтік ортада өзін еркін сезініп, айналасындағылармен тіл табысуды үйренеді. Балалардың эмоционалдық жағдайын жақсартады, ойын арқылы олар өз сезімдерін дұрыс жеткізуге үйренеді.

Ойын – бала тәрбиесінде аса маңызды құрал. Тәрбиешілер ойындарды тиімді пайдалана отырып, балалардың жан-жақты дамуына ықпал ете алады. Сонымен қатар, ойын баланың сенімділігі мен өзін-өзі тануына көмектеседі. Ойын – баланың табиғи қажеттілігі болғандықтан, оны тәрбие мен оқыту үдерісіне дұрыс енгізу қажет. Ойын арқылы бала тек көңіл көтеріп қана қоймай, өмірлік маңызды дағдыларды қалыптастырады. Сондықтан тәрбиешілер мен ата-аналар баланың ойын арқылы дамуына назар аударып, оны шығармашылық тұрғыдан қолдауы керек. Баланың қызығушылығын арттыру үшін ойындарды түрлендіріп, олардың дамуына ықпал ететін жаңа әдістерді енгізу маңызды. Осылайша, ойын балалардың білім алуы мен тәрбиесінің тиімді әрі қызықты болуына жағдай жасайды. Балабақшада ойын арқылы тәрбие берудің әдістері мен тәсілдерін жетілдіру – болашақ ұрпақтың тәрбиесіне жасалған маңызды қадам. Балалар ойынды еркін ойнаған кезде, олардың ішкі дүниесі ашылып, жаңа нәрселерді үйренуге деген талпынысы артады. Сондықтан ойын тәрбие құралы ретінде баланың жан-жақты дамуын қамтамасыз етудің ең тиімді жолдарының бірі болып табылады.